

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy íven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ címzendők. A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Kiállítási levelek. — A komlóról. R. J. — A gözcséplők bírálatának fontossága. Dr. Csajághy Károly. — Részletes program a nemzetközi szőlő-kiállításról. — Egyveleg: Személyi hír. Értesítés. Mezőgazd. állapot. Marostordai gazd. egyesület köréből. Erdélyi sajtótelepek. Julius havi meteorológiai észleletek. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Kiállítási levelek.

XIII.

Átérve a magyar mezőgazdaság főbb terményeire, mindenekelőtt közöljük a Magyarországon és Erdélyben 1883-ban és 1884-ben tényleg learatott terület termények szerinti felosztását hektároknak, egyszersmind pedig annak kimutatását, hogy az illető terület hány százalékát teszi a tényleg learatott területnek.

	1883.		1884.	
	hektár	%	hektár	%
Buza	2.608,425	29.08	2.751,020	29.87
Kétszeres	193,421	2.16	1.303,667	14.14
Rozs	1.098,686	12.25		
Árpa	972,304	10.84	995,354	10.80
Zab	992,690	11.07	998,501	10.84
Köles	34,725	0.39	50,546	0.55
Tatárka	17,328	0.19		
Kukoricza	1.824,124	20.34	1.855,533	20.12
Burgonya	393,910	4.39	411,857	4.47
Czukorrépa	36,017	0.40	38,891	0.42
Takarmányrépa	76,945	0.86	80,701	0.88
Dohány	59,759	0.67	58,735	0.63
Repcze	125,876	1.40	107,061	1.16
Len	12,211	0.13	11,006	0.13
Kender	67,459	0.75	65,632	0.71
Borsó, lencse, bab	39,416	0.44	97,015	1.05
Magbúkköny	51,051	0.57		
Luczerna stb.	365,509	4.07	200,956	2.18
			188,546	2.05
Összesen	8.969,866	100.—	9.214,761	100.—
Természetes kaszáló	2.598,633	—	2.628,462	—

E kimutatásból látható, hogy mezőgazdaságunk főterményeit a buza, kukoricza, rozs (és kétszeres) zab és árpa teszi, ezek ugyanis a tényleg learatott területnek több mint $\frac{7}{8}$ -át teszik. Figyelemre méltó területet foglal még el a burgonya, a mesterséges kaszáló és némileg a repcze, a többi termények ellenben 1%-ot sem érnek el.

E terményeknek vidékenkinti eloszlására nézve a következőket mondhatjuk:

A buza, mint legterjedtebb termény, az ország egyes részeiben is legáltalánosabban cultiváltatik. Kivéven a leghegyesebb megyéket, valamint az alább megnevezendő kukoricza- és rozstermelő megyéket, mindenütt ez az uralkodó termény. Legmagasabb százalékokat találunk azonban az Alföldön, hol némely megyékben 40%-on is felül emelkedik, nevezetesen (1883-iki adatok szerint): Temesmegyében 47.24, Torontál-megyében 44.86, Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegyében 44.76, Békésmegyében 42.96, Csanádmegyében 40.06, Hevesmegyében 39.02, Hontmegyében 37.16, Szebenmegyében 35.87%.

Az országos átlagon tulmenő mennyiségeket termelnek még a következő megyék (felélelő sorban): Bács-Bodrog, Alsó-Fehér, Borsod, Arad, Fehér, Kolozs, Győr, Komárom, Torda-Aranyos, Tolna, Moson, Nagy-Küküllő, Bars, Esztergom, Nógrád és Somogy.

A tulsó végetet következő megyék képviselik: Szepes 0.57, Árva 0.65, Liptó 0.73, Turócz 4.52, Máramaros 5.11, Sáros 6.90, Trencsén 8.16, Csik 9.53, Szabolcs 10.94% stb.

A kukoricza már kevésbé általános termeltetik, de egyes keleti megyékben még magasabb százalékokat ér, mint a buza. Így Ugocsában 50%-on is felül emelkedik, Alsó-Fehér, Hunyad, Kis-Küküllő, Maros-Torda, Nagy-Küküllő és Szolnok-Dobokamegyében 40—50% közt váltakozik, valamivel kevesebbet termel Bihar, Máramaros, Szeben, Szilágy, Torda-Aranyosmege, stb. Ezzel szemben egészen, vagy majdnem teljesen hiányzik a kukoricza Árva, Liptó és Szepesmegyében, to-

vább Zólyom, Trencsén, Turóc és Sárosmegyében. Csekély százalékkal szerepel Abauj-Torna, Bars, Csik, Gömör, Hont, Nyitra, Nógrád, Pozsony, Sopron, Vas megye (8% alatt), továbbá Borsod, Esztergom, Heves, Komárom és Veszprém megyékben (8—12%).

A rozs leginkább azon megyékben termeltetik nagyobb mennyiségben, a melyek az Alföld és Felföld között mintegy átmenetet képeznek, pl. Abauj-Torna, Nógrád, Nyitra, Turóc, Vas, Zala, Zólyom stb. megyékben (22—28%); hasonló, sőt magasabb arányszámokat találunk azonban némely alföldi homokos talajú megyében, különösen Szabolcsmegyében (34.51%), Pestmegyében (27.39) és végül Erdélyben: Csik (36.57), Fogaras (24.04) és Háromszék (24.39) megyékben. Legkevesebb rozs termeltetik általában azon vidékeken, hol a buzatermelés legnagyobb mértékben üzetik.

A kétszeres leginkább csak néhány erdélyi és Erdélylyel határos megyékben természetlik, pl. Udvarhelymegyében (11.15%), Kis-Küküllő (7.39), Maros-Torda (7.23), Nagy-Küküllő (7.13); továbbá Bihar (8.31) és Aradmegyében (7.31) és végül Baranyamegyében (6.11%).

Noha az árpa a legnagyobb klimatikus szélsőségeket eltűrő termények közé tartozik, mindazáltal Magyarországon termelése nem oly általános, mint kívánatos volna. Nincs ugyan egy megye sem, melyben árpa nem teremne, de a termelés átlagos arányszáma az egyes megyében 0.14%-tól 29.16%-ig változik. A legmagasabb arányszámokat látjuk Bars, Esztergom, Moson, Nyitra és Pozsony megyékben (25—30%), továbbá Brassó, Liptó, Szepes- és Trencsén megyékben 20—25%), végül Abauj-Torna, Komárom, Sáros, Sopron, Veszprém és Zemplén megyékben (15—20%). A legalacsonyabb arányszámokat ellenben az erdélyi és némely Erdélylyel határos megyékben látjuk. A mennyiben az árpa a búzával és rozsszal kellő arányban termelve az illető gazdaság többoldalúságára vall, a nagyobb mérvű termelés már rendszeren az intensivebb gazdaság kifolyásának tekinthető; a mint hogy tagadhatlan, hogy a nagyobb árpatermelő megyék csakugyan a legelőbbre haladott művelésük közé tartoznak.

A zab rendszerint a terméketlen hegyi vidékek uralkodó terménye; s ezért termelése többnyire megfordított arányban áll a buzatermeléssel. Így a legmagasabb arányszámokat a következő megyékben látjuk: Árva (54.53%), Liptó, Máramaros, Sáros, Szepes- és Csik megyékben (30% körül). Vannak azonban oly megyék is, hol aránylag nagy buzatermelés mellett a zab is tetemes arányszámmal szerepel, pl.: Bács-Bodrog (21.49), Besztercze-Naszód (24.03), Gömör (23.64), Udvarhely (20.8) stb. Az ily helyeken a zab, úgy látszik, leginkább a búzára való tekintetből, mint aránylag eléggé türethető előző vetés műveltetik.

A burgonya nagyobb mérvben általában csak azon néhány megyében termeltetik, melyekben a kukoricza-termelés vagy egészen hiányzik, vagy csak igen elenyésző mérvben üzetik, nevezetesen Árva, Liptó, Szepes, Trencsén és Turóc megyékben (25% körül), továbbá Sáros és Zólyommegyében (közel 20%). A többi megyékben a termelés aránylag sokkal ki-

sebb: így Máramarosban 11.38%, Gömörben 10.06%, Szabolcsban 10.19%, Ungban 9.04%), Veszprémben 8.30%, Fogarasban 7.73%, Vasban 7.28%, Zempléuben 6.72%, Pozsonyban 6.48%, Abauj-Tornában 6.36%, Beregben 6.14%. 4%-nál többet termelnek még a következő megyék: Baranya, Bars, Esztergom, Háromszék, Nógrád, Nyitra, Pest, Somogy, Sopron, Szatmár, Tolna és Zala.

Kiváló fontossággal bírnak a mesterséges kaszáló, miután ezek a gazdaság egyik legbiztosabb ismertető jelei. E termelésnél a legnagyobb arányszámokat találjuk Fehérmegyében (11%-on felül, Vas, Somogy, Veszprém, Győr, Sopron és Pozsonymegyében (7—9%), továbbá Bars, Békés, Brassó, Hont, Komárom, Moson, Nógrád, Nyitra, Tolna, Trencsén, Turóc, Ung és Zalamegyében (5—7%). Az országos átlagon felül termel még Abauj, Torna, Baranya, Esztergom, Heves, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Sáros és Zemplénmegye. Legkisebb a termelés általában a kevésbé kultivált erdélyi megyékben.

A mesterséges kaszálókkal nagyrészt egyenes arányt mutat a takarmányrépa-termelés, mely nagyjában véve ugyanazon megyében ölt nagyobb arányokat; noha általában csekélynek (0.86%) mondható. A mag-bükköny is — mely szintén csekély mérvet (0.57%) mutat — leginkább ugyanazon megyékben természetlik.

Czukkorrépa ugyan az ország legnagyobb részében természetlik, de csak igen csekély mennyiségben. Nagyobb mérvű termelés — a dolog természete szerint — csupán a cukorgyárak vidékén található, tehát főleg Sopronmegyében (mintegy 7.5%), azután Nyitra, Pozsony és némileg Komárom és Bars megyékben (1—3%).

A repczettermelés, mely az ötvenes és hatvanas években meglehetősen terjedt volt, újabban ismét csekély mérvre (átlag 1.40, sőt 1884-ben 1.16%-ra) olvadt. Legterjedtebb a termelés még néhány alföldi megyében: Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegyében (7.5% körül), Csongrád, Hajdu és Szatmármegyében (4% körül), Torontál, Békés és Csanádmegyében (3% körül) stb.

A mi a dohánytermelést illeti, ez a negyvenes évekhez képest nevezetes változást szenvedett; míg ugyanis előbb inkább a dombos vidékeken üzetett, most leginkább az Alföldre vonult. A legmagasabb arányszámokat a következő megyékben látjuk: Szabolcs (4.5% körül), Csanád és Heves (3.5% körül), Jász (2.5% körül), végre Arad, Hajdu, Pest, Békés, Tolna, Biharmegyében (1—2%), a többi megyék arányszáma elenyésző csekély.

Hátra van még, hogy a szál as növényekről és a komlóról szóljunk.

A len 1%-on felüli mérvben csak Árva (2%) és Szepesmegyében fordul elő; ezek után 1/2%-nál nagyobb arányszámot látunk Csik, Liptó, Sáros és Torda-Aranyos megyékben, 1/3%-nál nagyobbat Besztercze, Brassó, Gömör, Turóc és Ungmegyében, 1/4%-nál nagyobbat végre Fogaras, Komárom, Trencsén, Zala és Zólyommegyében.

Kisebb mennyiségben a len még számos más megyékben előfordul, különösen a hegyes vidéken, de egészben véve

e termés korántsem részesül oly méltánylásban, mint jövedelmezőségénél fogva megérdemlené.

A kender a lennél ugyan nagyobb, de szintén még távolról sem kielégítő mértékben termeltek. Aránylag legtöbbet termel még Beszterce (mintegy $2\frac{1}{2}\%$ -ot), továbbá Máramaros, Nagy-Küküllő- és Csikmegye ($2-2\frac{1}{2}\%$ -ot), azután Ugocsa, Fogaras, Szeben, Bereg, Hunyad, Udvarhely, Kis-Küküllő, Ung és Zólyom megye ($1\frac{1}{2}-2\%$), végül Maros-Torda, Szolnok Doboka, Torda-Aranyos, Gömör, Kolozs, Baranya, Borsod, Szatmár, Bács-Bodrog, Krassó-Szörény és Zemplén megye ($1-1\frac{1}{2}\%$).

(Folyt. köv.)

A komlóról.

(Vége.)

A hol póznákat jutányos áron lehet beszerezni, ott rendszeren, azon futtatják fel a komló indáit; hol pedig a komlókarók nem kaphatók, választjuk a sodronymivelést; melynél tartókul erős tölgyfaoszlopok szolgálják, melyeket szintén erős vassodronyok kötnek össze. Néhol az indákat vékonyabb drótokra, másutt spárgákra futtatják fel. A sodrony természetesen, tartósabb, mint a spárga s mint a fenyőfakarók.

A komló sok indát bocsájt, de ezek közül legfellebb 3—4-et hagyunk meg, azt is csak azért, hogy ha netalán 1—2 megsérülne, elpusztulna, legyen mivel pótolni azokat. A többi időnként le kell metszeni, mert elhuzza az a tőkét, mint a hogy elhuzzák a mellégyökerek, melyek nagy számban ágazodnak szét a porhanyó talajban közel a föld felszínéhez.

Födolog a komlótermelésnél arra ügyelni, hogy a karók mindég jó karban legyenek, el ne törjenek s elég mélyen legyenek leeresztve a földbe, hogy a terhet megbirhassák. Zivataros idő alkalmával igen nagy károkat szenvedhet a komlós kert; kivált pedig mely szelektől kevésbé van oltalmazva s karókra eresztve. A sodronyrendszer tagadhatlanul ellentállóbb, a komló rajta biztosabban nyugszik s így inkább is ajánlható.

Az ültetvény többszöri kapálásban részesítendő, néhol töltögetik is.

Az indák felkötözése erre alkalmas anyaggal eszközzendő, néhol komlóindát is használnak e célra vagy más szőlőkötöző anyagot s időről-időre ismétlendő.

Ha magas karókra vagy drótokra eresztjük a komlót, kétágu lajtörjákra is lesz szükségünk. Ujabban azonban csak 2 meter magasra futtatják a komlót s azokból lugast csinálnak, végeik összekötöztetnek.

Ezen újabb mivélésmódnak előnye a nagyobb termékenység s könnyebb kezelés, nem kell ugyanis magas lajtörjákat tartani s a tobozokat közvetlen, a nélkül, hogy előbb az indák kötelekeit felmetszeni s azokat lehuzni kellene — leszedhetjük s kosárba rakhatjuk.

Érés tájon különösen napos időt kíván a komló, ez okból eléggé nem ajánlható, hogy ott a hol az ősz rövid, a korai fajták termeltesenek; mert a hűvös s nedves időjárás igen elértékteleníti a terményt.

Minden termés (gyümölcs) csak akkor jó, ha teljesen megérhetett — áll ez kétszeresen a komlóra; mely lisztes és zamatos csak jó időjárás mellett lehet.

Korán semmi szín alatt le ne szedjük, mert megromlik könnyen az ilyen éretlen termés s mire sem becsülik. De túl se hagyjuk érni, mert akkor meg lisztjéből veszít.

Az érés jelei: színe legyen zöldes-sárga, a tobozok levelei ruganyosak, jól csukodottak, a komlóliszt szép sárga színű s erős átható illatu. A jó idő az aratásra elkerülhetlen. Ilyenkor kettőzött erővel fogjunk annak betakarításához s erősen megválogassuk a terményt, a jót a rosztól elkülönítsük s tisztán kezeljük, por, piszok, féreg, levél ne hulljon közébe. Az alacsony mivélés mellett az indák nem vágatnak le szedéskor, eunek az a jó oldala van, hogy kevesebb vesztesége van a komlótőknek, mivel a még nyers indákból tápnedv szívárog vissza a gyökerekbe.

A toboz egy kis nyelecskével lesz lecsipve az indáról s azután kerül legott a szárítóba. Most csak az a kérdés, hogy hol szárítsa azt a gazda? Szabad ég alatt napon nem tanácsos, eső verheti, zivatar érheti — piszkos helyre nem viheti vagy hol pl. dohány száradt. Tiszta szellős helyről kell tehát gondoskodnia s ha padlásai tiszták, még ezeket leginkább használhatja. Ha nagyobb mérvben üzi a komlótermelést, külön pajtákról kell gondoskodnia, s meg nem feledkezni arról, hogy a nyers komló hamar megfűlled, megpenészedik. Szellős, száraz helyen pedig előbb kiszárad, mit csutkájáról ismerhetünk fel, mely ilyenkor pattan, török.

Segíthetünk magunkon oly formán is, hogy hálós kereteken (rámákon) szárítjuk meg.

Eleinte nem szabad vastagon rétegezni a komlót, csakis igen vékonyan s seprűvel forgatni illetőleg a rámákon rázogatni, s így fokozatosan haladni előbbre, mind vastagabb rétegbe vagy kúpokba halmozni azt össze.

Szellős meleg időben a komló pár nap alatt megszárad annyira, hogy halomba rakható, itt is ügyelnünk kell azonban arra, hogy fel ne melegedjék.

A tökéletesen megszáradt komló zsákokba tapostatik vagy préseltetik, de taposás előtt puha legyen, mit a reggeli harmatos levegő szokott eszközölni.

Megjegyzendő még végül: 1. hogy a termékenyítés a minőség rovására szokott lenni, ez okból himvirágu komlót még közelben sem szabad megtűrni.

2. Továbbá, kevésbé értékes az olyan komló (toboz) is, mely megvörösödött, vagy megbarnult, vagy foltos lett.

3. Esővert, ázott, penészes komló, vagy mely igen apró, vagy lisztjét elszórta, avagy szemetes — szintén keveset ér.

4. A komlótermelőnek gondoskodni kell évről-évre jó portrágyáról (komposzt), mert az a legjobb komlótrágya.

5. A mellékhatásokat a komlóról, melyek jó erőben levő vagy gazdagon trágyázott talajon szaporán nőnek, a mint mutatkoznak el kell távolítani s a komlót 1 ölnyire levelezni, hogy a férgenek helyet ne adjon.

6. A metszést csak éles görbe késsel szabad eszközölni.

7. A dugványágyakban a dugványokat ne kényeztessük el.

8. A hova a komlót ültetjük, azt a helyet 1—1,3 meter mélységig ki kell kémlelni. A hol a luczerna jól tenyész, ott a komló is élél hosszú ideig.

9. Üres fészkeket a komlóban ne hagyjunk.

10. Ha a komló elvénuült — tovább ne tartsuk.

Ezek voltak azok, miket a komlóról elmondani szükségnek tartottam. Ki e fontos kereskedelmi növény termeléséről többet akar olvasni, szerezze meg a „Falusi könyvtár“ illető füzetét, ára a Franklin-társulatnál s egyéb könyvkereskedésben is 50 kr.

A dohánytermelés iránt érdeklődőket is oda utaljuk.

R. J.

A gőzcséplők bírálatának fontossága.

Hazánk természeti s éghajlati viszonyai egy, még vajmi kevésbé kihasznált előnyt biztosítanak mezőgazdaságának, azt t. i. hogy kenyérterményeivel Európa piacain elsőként jelenhet meg. A szemtermények minél gyorsabb, piacra való elkészítése ez okból főfeladata mezőgazdaságunknak, ugyanez okból a cséplés s annak technikai eszközei a cséplőgépek sehol oly nagy fontossággal nem bírnak, mint éppen nálunk. Igaz, hogy a legutóbbi évtized nagy haladást mutat fel e téren, a cséplőgépek elterjedése elég nagy mérveket ölt, főleg abból a szempontból, hogy a kalászos növényeket termelő nagyobb gazdaságok ezen műszaki segédeszköz felhasználásával dolgozzák fel aratásukat, de maga a géppel való cséplés ügye hazánkban még nem oly általánosan ösmert, a gépek használata körül figyelembe veendő principiumok még nem mentek át — hogy népszerű szólásmódot használjak — a gazdaság vérébe s ebben az irányban még sok felvilágosításra, sok ismeretterjesztésre lenne szükség. A géppel való cséplésnél ugyanis nem az az ultima ratió, hogy a gazda vagy gépész akármelyik, bizonyos előnyök (többnyire olcsóság) kedvéért megvásárolt géppel bánni tudjon, de éppen azért, mert a cséplőgép egyike a legdrágább investícióknak, kötelességünk arra törekedni, hogy gazdáink tisztába legyenek azokkal az igényekkel és követelményekkel, melyek a cséplőgépekre nézve praxis szempontjából érvényesíthetők, mert hogy nem egyszerűen a legolcsóbb cséplőgép a legjobb, arról már nem egy gazda érzékeny kár árán szerzett tapasztalást, kell tehát, hogy megállapíttassanak ezen, egyik legfontosabb technikai alkotásra nézve, azok a bizonyos viszonylatok, melyek a gép értékére nézve a praxis szempontjából mérvadók.

Ez pedig, tekintve azt a sokoldalúságot, melyet a technika ezen gép alkotása körül felmutat, nem oly egyszerű dolog, erre a gazdasági és műszaki körök együttes közreműködése szükséges. Az a tér, melyen az érték megállapítás fontos feladatának megfelelően, a kísérleti és versenyügy, s miután a gépkísérleti ügy hazánkban még zsenge korát éli, a versenyek nyújthatnák a gazdának azt az orientációt, melyre a cséplőgépek körül oly nagy szüksége van. Sajnos, hogy még eddig éppen a cséplőgépekre fordították a versenyügy fejlesztésénél a legkevesebb figyelmet, s míg pl. évenként 20—30 helyen is rendeznek ekeversenyt, addig évtized mulik el, míg egyszer va-

lahol cséplőgép verseny rendezésére tér a kezdeményezés, a minek okát abban vélem feltalálhatni, hogy gazdáink körében még távolról sincsenek megállapítva a praxis előbb említett igényei, viszont pedig a műszaki körök, nevezetesen a gyárosok sem keresik olyan nagyon az alkalmat, a hol gépeik ilyen állandó értéke bírálatnak vettetnék alá, mert hát reájuk nézve előnyösebb, ha a vevő nem tud mindent s közelíti meg gépeit azzal a szigorral, a melyet a megállapodott ítélet kölcsönöz.

Hogy mennyire indokolt volna a gépverseny ügyének a cséplőkre való minél nagyobb mérvű kiterjesztése, azt már egymagában az eddig ismeretes gépconstructiók nagy tömege és sokoldalúsága is igazolja. Kevés gazdasági gép van, melylyel a technika olyan sokat foglalkozott volna, mint éppen a cséplők. Constructió szerint ott van az amerikai szöges rendszer és a skót léczes rendszer, valamint ezek számos módosításai, azután a hajtóerő szerinti gépfajták: kézi-, járgány- és gőzcséplőgépek, egy harmadik osztályozás szerint megkülönböztethetjük a cséplőket a szerint, a mint egyszerűen a cséplés munkáját végzik, vagy pedig egyéb teandók végzésére rendeltetett eszközökkel (szalmarázó, tisztító és osztályozó készülékkel stb.) is vannak felszerelve, végül a szerint a mint állók vagy szállíthatók stb. stb. Ennek felsorolásával csak azt kívánom igazolni, hogy milyen tág tere van a versenybírálatnak a cséplőgépek körül, és ha még fölemlitem, hogy maga az elmélet sem foglalhatta össze kellő áttekintésbe azokat a követelményeket, melyek a gépek értékének megállapítására nézve mérvadók, hogy még csak éppen jelezve vannak az erőszükséglet, munkaképesség, a munka tisztasága, a gép táplálása, a kicséplelt szalma lehető épsége stb. tekintetében való igények, hogy továbbá még keveset tudunk a gépszerkezetek részleteiről, főleg arról, hogy minő anyagból kell ez egyes alkatrészeknek a jó munka szempontjából készülni, végül, hogy szilárdság, ellentálló képesség stb. tekintetében meddig mehetnek követeléseink, azt hiszem, méltán ráfordíthatják kivált az országos gazd. egyesület a többi gazdasági egyleteinkkel egyetemben a versenyek ezen nemére is figyelmüket, hogy ezen az uton minél több világosságot terjeszthessenek egyik legfontosabb gazdasági gépünk használata körül.

A fentebbieket szem előtt tartva, igen fontosnak tartom a torontálmegyei gazd. egyesület kezdeményezését, melylyel az őszön Nagy-Kikindán gróf Csekonits Endre ur elnöksége alatt tartott nagyobb szabású nemzetközi gépkiallítást és gőzcséplőversenyt megvalósította.

Versenyhelyül e megye kitünően alkalmas volt, kellő közepén annak a kalásztengernek, melyet megszoktunk Európa éléskamrájának nevezni, a hol tehát a bírálat a kellő szakértelemmel intézhette a verseny munkát s meg is volt e cséplésversenynek az a szép eredménye, hogy hazai iparunk főlénye a cséplőgépek gyártása körül kétségbevonhatlan bizonyítékokra tett szert. A versenyben résztvevő angol cséplőgépek a tökély elhódítását könnyűvé nem tették, e gépek világszerte urai a helyzetnek, annál nagyobb tehát a győzelem, melyet a magyar államvasutak gépgyárában készített cséplőgarnitúrák ki-

vivtak, főleg a munkaképesség tekintetében, mely túltett az angol gépek valamennyiét.

Közlöm különben magát a bíráló lapot, mely az eredmény tekintetében legjobb felvilágosítást nyújt:

A versenyző neve		A gép leírása		Gőzüzem		Munkaidő		Teljesített munkamennyiség		Megtelt órák		Munka minőség		Szerkezet		Bírálói értékszámok		Észrevétel	
				perc		mp.		Kéve		Kéve		Kéve							
Ruston Proctor & Co.		8		4		8		120		847		55		45		1882		sines rendszer	
Marshall Sons & Co. Lbed		8		4		8		120		900		57		46		1900		" "	
M. k. államvasutak gépgyára		8		4		6		120		1033		57		50		2190		" "	
Kofner & Schrantz		4		4		6		45		432		34		32		1522		szeges "	

Tehát nemcsak a legnagyobb munkaképesség, de a legjobb munka valamint a szerkezet, azaz kezelhetőség és tartósság szempontjából is a magyar cséplőgépek állanak első helyen. Ugy látszik, hogy erre az eredményre — nagyjából ítélve — befolyással volt a gépek súlya, mert míg a kiállított angol gépek súlya legfeljebb 30—40 métermázsa, addig a magyar államvasutaké 45—46 métermázsa. Ez utóbbiak gépalkatrészei közül 75% van acél és ércz, míg az angol gépeknél a fémanyag csak 50%.

Magyar gőzcséplőgépeink nagy ellentálló képessége, az általuk végzett munka tökéletessége már ebből az egy körülményből is világos, és érthetővé teszi, hogy a verseny alkalmával az első díjat egyhangulag ennek a gépnek ítelték oda.

Különben ama tény, hogy az államvasutak gépgyarából rövid néhány év alatt 310 cséplőgépnél több adatott el, szintén arra mutat, hogy gazdáink ezzel a szerkezettel tökéletesen meg vannak elégedve. Ez a növekedő kedveltség, melyben e gépek részesülnek, a m. k. államvasutak gépgyárának megnagyobbítására is vezetett s vajmi kívánatos volna, ha nemcsak ez uton, de a versenyügy segélyével is törekednénk arra, hogy hazai iparunk ezen első rangú vívmánya a külföld gépiparával szemben győzelmeit szaporíthassa.

Budapest.

Dr. Csajághy Károly.

Részletes program és szabályzat

a budapesti őszi nemzetközi szőlő-kiállításra nézve.

I. A kiállítás tárgya és vezetése. Az 1885. évi országos általános kiállítás tartama alatt alább megjelölt helyen és időben friss szőlőfürtből nemzetközi időleges kiállítás rendeztetik.

Ezen kiállítás ügyeinek rendezését egy külön bizottság vállalta el.

II. A kiállítás helye és tartama. A nemzetközi szőlő-kiállítás Budapesten, a főváros által a városligetben felajánlott területen tartatik meg és pedig f. évi szeptember hó 24-től október hó 4-ig bezárólag.

III. A kiállítás célja. A nemzetközi szőlő-kiállítás célja: Magyarország és a külföld jelesebb szőlőfajainak megismertetése, a termelés állapotának feltüntetése s a közönségnek a beszerzési források tekintetében adandó tájékoztató.

IV. A kiállítás tárgya. A nemzetközi szőlő-kiállítás tárgya lehet:

a) Szőlőfürt levágott állapotban.

b) Cserepekben vagy edényekben nevelt szőlőtő gyümölcscsel együtt.

V. Díjak és kitüntetések. A kiállított és jutalomra méltó szőlőfürtök, a külön kibocsátandó jury-szabályzat értelmében pénzdíjakban és kitüntetésekben részesülnek.

A kitüntetések a következők:

1. Nagy diszoklevelek. 2. Nagy bronzérmek.

Az érme mellett az érdemet részletesebben kitértető oklevelek adatnak ki.

VI. Szállítási kedvezmények. A kiállításra küldendő tárgyak részére a vasuti és gőzhajózási társulatok által járó entékeny szállítási kedvezmények eszközöltetnek ki.

Minden bejelentőnek a bejelentett tárgyak kedvezményes szállítása érdekében a kiállítási hivatal által igazolvány küldetik, mely a feladási állomáson a szállítólevélhez csatolattik.

VII. Külön szabályok a szőlő csomagolása és szállítására nézve. Szőlőfürtöt levágott állapotban küldhet a kiállításra minden magyar és külföldi kiállító; de a berai phylloxera-egyezmény értelmében a csomagolásnak nem szabad szőlőlevelekkel eszközölnetnie.

Cserepekben, avagy edényekben levő szőlőtőt csakis Magyarország területéről lehet beküldeni s ezeknek a már e tárgyban kiadott kormányrendelet értelmében zárt waggonokban és a cserépen felül vászonnal körülcsoomagolva szabad beküldetniük. Az ily tőkék beküldésére a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministeriumtól nyert igazolvány szükséges, mely feladásakor a szállítólevélhez lesz csatolandó. Az így kiállított tőkék a kiállításról vissza nem vihetők.

VIII. Bejelentés és a tárgyak beküldése. A bejelentésnek az országos bizottság által ingyen szétküldött bejelentő iven két példányban gondosan és olvashatólag írva f. évi szeptember hó 10-ig kell megtétnie. A bejelentési iven közvetlenül a kiállítási hivatalhoz (Budapest, városliget) küldendő.

A szőlőtőkék beküldési határideje szeptember hó 20-ika. Minden szőlőtőből legalább 2—3 fürt küldendő be.

IX. Térdíj s kiállítási szerelvények. Térdíj minden négyszög méter után 2 frt. fizetendő s fél négyszög méternél kevesebb hely nem adatik. Állványok, asztalok s edényekről a kiállítási bizottság gondoskodik. A térdíj a bejelentés elfogadásának közlése után fizetendő s a már befizetett térdíj semmi körülmények közt sem adatik vissza.

X. Eladás. Az országos kiállítási bizottság kívánatra elvállalja a kiállításon bemutatott s a kiállítónál nagyobb készletben levő csemegeszőlő eladását és közvetítését, az erre vonatkozólag külön felállított eladási iroda szabályai szerint.

XI. Katalógus. A katalógus részére a kiállítók az országos bizottsággal — czimükön kívül — kellő időben és röviden oly statistikai és leírói adatokat is közölhetnek, melyek termelésükre vagy üzletükre vonatkoznak.

XII. A jury. A bíráló bizottság az ország kiváló szakértőiből fog megalakíttatni. Ezenkívül külföldi bejelentések esetében minden egyes idegen állam jogositva lesz a kiállítók számaránya szerint megállapítandó jurornak a jurybe küldésére.

XIII. A szabályzat elfogadása. Minden kiállító bejelentésének beküldésével mind magára, mind képviselőire elfogadja a fentebbi határozatokat és aláveti magát az országos bizottság további s a kiállításra vonatkozó határozatainak.

Budapest, 1885. évi július hó 10-én.

Matlekovits,
elnök.

Gróf Zichy Jenő,
másodelnök.

EGYVELEG.

— Személyi hír. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister által az állandó gazdasági tudósítói tiszttel megbíztak: Háromszék sepsi járására nézve Nagy Hubert ilyefalvi lakos; Szolnok-Dobokamegye n.-ilondai járására nézve Hosszu Elek restolczy lakos.

* * *

— Értesítés. A n.-szebeni hadparancsnokság 1885. november 1-től 1886. május végéig N.-Szebenbe 2500 mmázsa rozs, 4500 mmázsa zab; Brassóba 2000 mmázsa rozs; Gy.-Fehérvárra 200 mmázsa zab; Kolozsvárra 1500 mmázsa rozs, 900 mmázsa zab szállítására árlejtést hirdet, melyre a t. gazdaközönség figyelmét felhívjuk. Zárt ajánlatok 50 kros bélyeggel ellátva aug. 12-ig nyújtandók be a cs. kir. 12. sz. hadtestparancsnoksághoz N.-Szebenbe. A részletes feltételek az erd. gazd. egylet titkári hivatalában megtekinthetők.

* * *

— A mezőgazdasági állapotról a m. kir. földmivelési ministeriumhoz beérkezett jelentések szerint az őszi aratása egyes felvidéken fekvő megyék kivételével, melyeknek buza és rozs termelése amugy is csak igen csekélynek nevezhető, teljesen be van fejezve, sőt sok helyt a cséplés is javában folyik; a buza minősége általában véve igen szép, a szem többnyire telt és sulyos, mennyiségre nézve azonban igen különböző és pedig: a felvidéken tulsulyban közép, harmada közepén felüli; alföld déli és északi részeiben tulnyomólag közép, egynegyede közepén felüli; az erdélyi részekben tulnyomólag közép, egynegyede közepén aluli s csak 5—6% közepén felüli; az árpával is tétettek próbacséplések, mennyiségét illetőleg már mult heti jelentésünkben említettük, hogy az, a tavaszi folytonos szárazság miatt általában ritka maradt, a szem

többnyire szorult, s színe csak kivételesen tökéletes. A zab aratása is folyamatban van, általában véve a termés úgy minőség- mint mennyiségre nézve jó középnek mondható.

A kapásnövények állása még mindig igen jónak nevezhető; ámbár az utóbbi tartós szárazság növésükben egy kissé visszatartotta.

Rétek és legelők állása felől gyakorta panaszkodnak, a sarju terméshez kötött remények csak részben fognak teljesülni.

Szőlők szépen fejlődnek, sok és teljes fürtök mutatkoznak; gyümölcs, u. m. alma, körte stb. bőtermést ígér, csak is a szilvában több helyen az erős viharok és szárazság kárt okoztak.

A háziállatok egészségi állapota a lefolyt héten kevés kivétellel általában kedvező volt.

* * *

— A marostordamegyei gazdasági egylet köréből. A marostordamegyei gazdasági egylet folyó hó 23-án tartá a nyári szünet előtt utolsó választmányi ülését, melyen valamint július 16-iki ülésén is igen érdekes tárgyak merültek föl. Mindenekfölött örvendtes tudomásul vétetett, hogy a földmivelési ministerium a mult évben részben visszatartott 500 forint segélyt a folyó évre ismét egészen megadta; továbbá, hogy a kulturmérnökség által elkészíttette a Nyárádpataknak Nyárádtőtől Nyárádszentbenedekig terjedő részére a szabályozási tervet és azokat további eljárás végett a megye alispánjához már le is küldötte; vajha e munkát mielőbb sikeresen keresztül viteinék, mert az valóban áldást árasztana egy sűrű népességű és szorgalmas lakosságú termékeny kis vidékre s azután könnyen tovább folytatható lenne a szabályozás Nyárádszereda felé és így fölötte sok kiváló termékenységi földterület lenne a pusztító vízáradásoktól megmenthető állandóan.

A katonai parancsnokság megkeresvén a gazdasági egyletet, hogy tűzifa beszerzés előnyös forrására utasítsa, az egylet megkereste a marosszéki havasi birtokosságot, mely több ezer öl bükkfa készletét mérsékelt árban föl is ajánlotta, miről a parancsnokság azonnal értesítettett, — a többi már a kínáló és kereső felek teendője lévén.

Az egyletnek több tagja megnézte a gróf Lázár Jenő medgyesfalvi birtokos által hozatott arató és kéveköto gép működését, mely valóban elismerésre méltó, és rövid időn nagy elterjedésre számítható munkaeszköznek találtatott s kétségkívül nagy haladás a gép gazdaság terén; szép tiszta és biztos munkát végez.

A nyári állatkiállítások a közelebről uralkodott, de már megszünt száj- és körömfájás miatt későbbre halasztattak. A legközelebbi választmányi ülés september második csütörtökjén fog tartatni.

N y á r á d i.

* * *

— Az erdélyi sajtotelepek, melyeket Egán Ede tejjgazdasági felügyelő Székelyföldön tett útjában létesített, július elsején jobbára megkezdtek működésüket. A gy.-szt.-mik-

lősi „Prieske-tető“-n, a Gy.-Szarhegy és dítrói „Bene-vesze“ nevű havasokon a sajttelepek 100—100 db. tehénnel gróji sajt készítésére vannak berendezve s f. hó 1-től üzembe vétettek. A Gy.-Alfalu „Bakta“ havasán szervezett sajttelep csak jövő tavaszon lép működésbe.

* * *

— Julius havi meteorológiai észleletek. A kolozs-monostori állomás észleleteiből közöljük az július havi összevont adatokat, u. m. légnyomás (tengerszinre redukálva) középátlagja 760,3; legmagasabb július hó 26-án 769,1, legkisebb július hó 30-án 753,2 milliméter, középhőmérséklet C° 19,0, legmagasabb júli. hó 11-kén 30,8, legkisebb július hó 23-án 11,8. A páryanomás átlaga 12,1 milliméter, a légnedvesség százalékának átlaga 75. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélcsend 10-szer, szél 83-szor, ugyanis északi szél 5-ször, északkeleti szél 12-szer, keleti szél 5-ször, délkeleti szél 2-szer, déli szél 3-szor, délnyugoti szél 16-szor, nyugoti szél 31-szer és északnyugoti szél 9-szer. A csapadékos napok száma tett 15-öt, hó volt —, jég 2, égháboru 2 napon, összesen 151,6 milliméter csapadék volt e hónapban, legtöbb 16-án, azaz 48,5 milliméter. —

Üzleti szemle.

Marha- és sertésvásárok jegyzései.

Budapesti marhavásár jul. 30-án. Összes felhajtás 5809 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 28 db. bika, 1414 db ökör, 700 db vágó tehén, 208 db. fejős tehén, 241 db. bival, 493 db. borju, — db. bárány, 2725 db. juh. Árak: bika darabonként 90—200 frt, ökör páronként 180—360 frt, vágó tehén páronként 155—220 frt, fejős tehén darabonként 90—160 frt, bival páronként 140—250 frt, borju darabonként 8—25 frt, bárány páronként — — forint, juh páronként 9—19 frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 52—54 frt, tehénhús 47—50 frt, borjuhús 60—65 frt, bivalhús 42—48 frt.

Pozsonyi marhavásár august. 3-án. Összes felhajtás 1200 darab, és pedig 1010 darab magyar, 67 darab lengyel és 123 darab német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 58—63 frt, lengyel 54—57 frt, német 60—64 frt, tehén 52—57 frt, bika — — frt, bival 60—64 frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Bécsi marhavásár august. 3-án. Összes felhajtás 2562 drb és pedig 743 drb. magyar, 1261 drb. lengyel és 558 drb. német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 56—63³/₄ frt, lengyel 57—62 frt, német 57—64 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt.

Kőbányai sertésvásár július 31-én. (Az első magyar sertéshizláló és kölcsönelőlemező részvénytársaság jelentése.) Az e heti üzlet emelkedő árak mellett élénk volt, mert egy német kivívó mintegy 3000 darab sertést vásárolt össze.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 260—320 klgr. nehéz 38—39 krral, 180—240 klgr. nehezek 39—40 kr. Öreg 300 klgr. túli nehéz 35—36 kr, vidéki sertés 38—41 kr, könnyű — kr. Transitóban: szerbiai 37¹/₂—39 kr., románia 37—38 kr, tükés — krral tiszta kilogrammonként. Összes felhajtás: 4495 darab, összes elhajtás 6035 drb.

Bécsi sertésvásár jul. 28-én. Összes felhajtás 6693 drb. és pedig 1575 drb. nehéz, 2140 drb. közepnehéz és 2940 drb. süldő. Árak 100 kilonként: nehéz 33—33¹/₂ frt, közepnehéz 30—31 frt, süldő 35—42 frt; szalonna és zsir 41—43 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

A magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám alatt.

Krocsák G. Emil,
e. ügyvezető.

(31—52.)

(3.)

e. ügyvezető.

(1.) Tetemesen leszállított gyári árak mellett. (31—52.)

Kiváratra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Grossmann és Rauschenbach

Gazdák számára

ajánljuk új szerkezetű

3 lóerejű szegesrendszerű gőzcseplőkészleteinket CA

melyek a beszerzésnél olcsók, könnyen szállíthatók, kiválóan takarékosak munka közben épp úgy a tüzelő anyag fogyasztásra, mint a szükségelt munkások számára nézve, és rendkívüli erős szerkezet és tartósság által kitűnnek, 10 óra alatt 3000—5000 kéve lökéletesen tisztán kicsépeletetik, tisztítottat és vásárcsészen osztályoztatik.

A gépek leírása:

3 lóerejű gőzmozdony, legújabb szerkezet, frt kr.
nagyított fűtőszekrényvel, kovácsolt vas-előállvánnyal s kovácsolt vaskerekkel, fa- vagy széntüzelésre, összes csavarkulcsokkal, fűtő szerszámmal, teljesen felszerelve **1750 —**

Szeges rendszerű gőzcseplőgép CA, 860 mm. (33") széles nyitott dobbal, 1230 mm. (47") széles állvánnyal, kettős tisztító szerkezettel, üszögválasztó s árpatoklyászolóval, valamint osztályozó készülékkel, 5 zsákoló kifolyással, dörzsfékekkel, összes szijakkal, csavarkulcsokkal, létrával, olajkannával, tartalékfogakkal, vízmentes takaróval, kovácsolt vaskerekkel, teljesen felszerelve **1450 —**
Az egész készlet együtt **3200 —**

Első Magyar Gazdasági Gépgyára Budapesten.

Képviselet: **Tauffer Ferencz** utódánál Kolozsvártt, hol minden gazdasági gépre vonatkozó felvilágosítás készséggel adatik! (14.) (4—6)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	100 kilo		1 köbméter tűzifa	1 kilo marhahús
helye	napja								széna	szalma		
k r a j c z á r o k b a n												
Bécs	augustus	1 metermázsa	810	—	730	800	685	610	—	—	—	—
Budapest	augustus	1 "	720	—	650	660	620	560	—	—	—	—
Balászfalva	junius	30 hektoliter	500	425	400	—	300	400	300	—	1000	40
Brassó	julius	31 "	600	340	330	300	220	350	460	240	240	44
Deés	julius	28 "	720	620	580	—	360	580	680	240	320	28
Gyula-Fehérvár	augustus	2 "	600	500	410	—	—	410	500	200	260	46
Kézdi-Vásárhely	julius	30 "	600	480	400	360	220	430	310	110	300	32
Kolozsvár	julius	30 metermázsa	800	—	580	—	560	540	420	150	300	44
Maros-Vásárhely	julius	16 metermázsa	750	580	580	—	490	520	330	180	300	36
Nagy-Szeben	julius	31 hektoliter	560	440	350	350	250	450	250	150	300	40—46
Nagy-Várad	julius	28 "	495	422	386	378	252	445	460	180	350	48
Sepsi-Szent-György	augustus	3 "	640	600	440	340	200	360	300	120	170	40
Szász-Régen	julius	30 "	600	465	400	—	300	470	550	300	240	36
Torda	augustus	1 "	550	350	350	275	225	400	300	25	250	40